

3. Про практику розгляду судами корпоративних спорів [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму ВСУ від 04.10.2008 №13. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>. – Назва з екрана.
4. Щодо визначення підвідомчості цивільних справ та господарських спорів [Електронний ресурс]: Лист Верховного Суду України та Вищого арбітражного суду України від 20.07.1995 №01-8/518а. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v518a700-95>. – Назва з екрана.
5. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 23.11.2011 №1063/2011. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/10632011>. – Назва з екрана.

А. В. Скрипник

студ. II курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: ст. викл. С. М. Корнєєва

СПЕЦИФІКАЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Переробка речі (*spetificatio*) як один із способів набуття права власності була відома ще римським юристам. Однак питання про те, кому слід надати право власності на річ коли її переробка була проведена не власником матеріалу, а іншою особою без доручення або без дозволу власника в різні періоди часу не мав однозначної відповіді. Римські юристи вирішували це питання по-різному. Так, одні (сабініанці) вважали справедливим надати право власності на нову річ власнику матеріалів, з якого вона зроблена, у той час як інші (прокуліанці) стверджували, що нова річ повинна належати тому, хто її виробив. І тільки за часів кодифікації Юстиніана сформувалось правило, згідно якому нова річ залишається власністю господаря матеріалу, якщо її можна повернути в первинний стан, і, навпаки, надходить до переробника, якщо подібне повернення неможливе і якщо переробник не завинив у недобросовісності [1, с. 325-326].

Згідно ст.332 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) право власності на рухому річ, створену шляхом її переробки з матеріалу, що їй не належить, набувається власником матеріалу за його бажанням, якщо інше не встановлено законом або договором [2]. У випадках коли специфікатор є власником матеріалів юридичну належність створеної ним речі простежити досить легко, проте, якщо специфікатор не є власником матеріалу однозначно відпові-

сти на питання кому належить право власності на створену ним річ нелегко.

В сучасному цивільному праві домінує теорія, згідно з якою визначальною ознакою специфікації є не факт створення нової речі з інших речей або матеріалів, а то, що нова річ створюється в результаті докладання зусиль і роботи однієї особи до матеріалів, які належать іншій особі. За загальним правилом право власності на річ, створену в процесі переробки набувається власником матеріалів, однак, при вирішенні даного питання важливе значення відіграють поняття «добросовісний і недобросовісний специфікатор». Так, згідно ст.332 ЦК України особа, яка самочинно переробила чужу річ, не набуває право власності на нову річ і зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу його вартість. Такий недобросовісний специфікатор не набуває права власності на створену річ, тому що його дії є незаконними, власником нової речі становиться власник речі, що була перероблена (власник матеріалів). Особа, яка діяла недобросовісно, неправомірно використовуючи чужий матеріал для виготовлення нової речі, зобов'язана повернути власникові матеріалу створену ним річ і відшкодувати завдані збитки.

Під переробкою прийнято розуміти безпосереднє створення нової речі з поліпшеними якість, у зв'язку з цим видається цікавим думка Анненкова про те, що переробка, подібно пошкодженню, може спричинити таку зміну речі, після якого стає неможливим повернення її в колишній вигляд, отже, правило про пошкодження чужого майна можна застосувати і в разі його переробки [3].

Якщо специфікатор добросовісний, питання про юридичну долю перероблених їм речей, вирішується, як правило, виходячи з порівняльної вартості робіт і матеріалу. При перевищенні вартості роботи над вартістю матеріалу власником визнається виробник за умови компенсації вартості матеріалу його власнику. В інших випадках власником речі визнається власник матеріалу, який, в свою чергу, повинен оплатити вартість виконаної роботи.

Особа, яка здійснила переробку чужих матеріалів, одержує право власності за на річ, створену в результаті переробки, за умови, якщо вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалів, що були перероблені з метою створення цієї речі. Вказане правило діє навіть за умови самочинної переробки матеріалів.

Суд має вирішувати за яких умов перевищення вартістю переробки та створеної нової речі вартості матеріалів є істотним. Суд

має вирішувати за яких умов перевищення вартістю переробки та створеної нової речі вартості матеріалів є істотним. Але ж належить враховувати, що при цьому приписується співпоставляти, з одного боку – «вартість переробки і створеної нової речі» і з іншого боку – вартість матеріалів. Буквальне тлумачення взятого в лапки формулювання приводить до висновку, що близький до безглуздого. Але ж законодавець не приписує суду при визначенні істотності зазначеного перевищення слідувати математичному співвідношенню двох зазначених вартостей. Тому істотність у цьому випадку повинна визначатись з урахуванням принципів справедливості, добросовісності і розумності.

Ч. 3 ст. 332 ЦК зазначається на те, що, за загальним правилом, як при створенні нової речі, так і при переробці речі, власник переробленої (нової) речі набуває права власності за своїм бажанням. За відсутності такого бажання власник речі чи матеріалів, що були перероблені, вправі вимагати відшкодування майнової та моральної шкоди відповідно до ч. 3 ст. 386 ЦК незалежно від того погодилась чи не погодилась особа, що здійснила переробку, привласнити річ, створену шляхом переробки [4, с. 438-439].

Таким чином, аналізуючи чинне законодавство ми маємо змогу сформулювати умови, при яких право власності на новостворену річ перейде до специфікатору: 1) вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалу; 2) специфікатор висловив бажання щодо виникнення у нього права власності; 3) особа, яка здійснила переробку, діяла добросовісно. Але якщо відсутня хоча б одне з названих умов, право власності на нову річ виникає у власника матеріалів. У тому випадку, якщо ж є всі три умови і право власності виникає у специфікатора, то він зобов'язаний відшкодувати власникові матеріалу моральну шкоду згідно ч.4 ст.332 ЦК України.

Список використаної літератури

1. Васьковський Е. В. Учебник гражданского права [Текст]: Учебник / Е. В. Васьковський. – М.: Статут, 2003. – 382 с.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15/>. – Назва з екрана.
3. Анненков К. Н. Система русского гражданского права [Электронный ресурс]: в 6-ти томах / К. Н. Анненков. – Том 2. Вещные права. – С.-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1895. – 674 с. – Режим доступа: <http://mvd.stavedu.ru>. – Назва з екрана.
4. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України [Текст]: у 2 т. / В.Г.Ротань [та ін.]. – 2-е вид., перероб. і доп. – Т. 1. – Х.: Фактор, 2010. – 800 с.